

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
27 OCAK 2025

Ekonomide Son Geliřmeler

03

UNCTAD: AÇLIĞA KARŞI TİCARET RAPORU

05

TCMB PARA POLİTİKASI KURULU KARARI

06

KREDİLER

08

HANEHALKI YURT İÇİ TURİZM, III. ÇEYREK

09

YURT DIŞI ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ

11

TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ

13

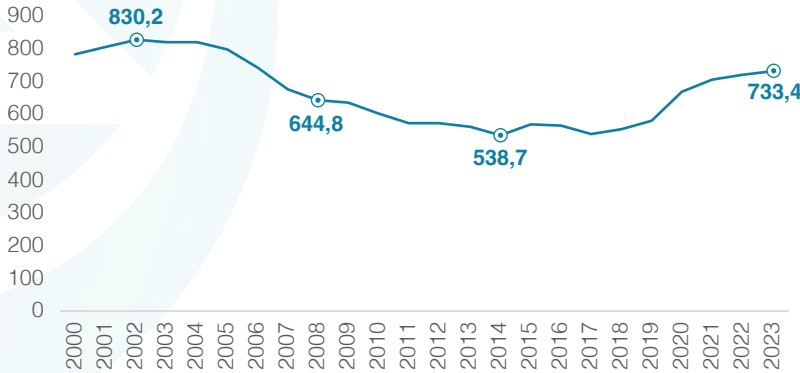
KONUT SATIŞ İSTATİSTİKLERİ

“Açlıkla Mücadelede Ticaretin Kritik Rolü”

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından yayımlanan rapor, artan küresel açlıkla mücadelede ticaretin kritik önemine dikkat çekiyor. Raporda, 2023 yılında kronik gıda güvensizliği ile mücadele eden insan sayısının 733 milyona ulaştığı ve 280 milyondan fazla insanın ise hayatlarını tehdit eden akut gıda güvensizliğiyle karşı karşıya oldukları belirtiliyor. Akut gıda güvensizliğinin başlıca sebepleri arasında sosyoekonomik şoklar, yoksulluk, eşitsizlik, silahlı çatışmalar ve iklim değişikliğinin artan etkileri bulunuyor. Bu faktörler gıda üretimini engelleyerek tedarik zincirlerinde bozulmalara yol açıyor ve uygun fiyatlı gıdaya erişimi kısıtlıyor.

Gıda güvensizliğine karşı en savunmasız ülkeler, yüksek yoksulluk oranları ve gıda ithalatına bağımlılıklarıyla öne çıkıyor. Ticarete yaşanan aksaklıklar, enflasyon ve yükselen gıda fiyatları ise hem hükümetlerin desteklerini sürdürmesini hem de insanların temel gıda ve üretim girdilerine erişimini ciddi şekilde zorlaştırıyor. Bu noktada ticaretin gıda arzını artırarak fiyatları düşürmesi ve gıda güvensizliğine çözüm sunması bekleniyor. Özellikle düşük gelirli ülkelerde bu etkinin daha güçlü olabileceği öngörülüyor.

Dünya Geneline Yetersiz Beslenen İnsan Sayısı, (Milyon kişi)

Kaynak: UNCTAD

“

Dünya Bankası'nın tahminlerine göre, gıda fiyatlarındaki her bir puanlık artış, 10 milyon insanın aşırı yoksulluğa sürüklenmesine neden oluyor.

”

“

Akut gıda güvensizliği, ani ve şiddetli krizler nedeniyle ortaya çıkar, kısa vadeli ve acil müdahale gerektirir.

Kronik gıda güvensizliği, uzun vadeli yapısal sorunlardan kaynaklanır, sürekli ve kalıcı çözümler gerektirir.

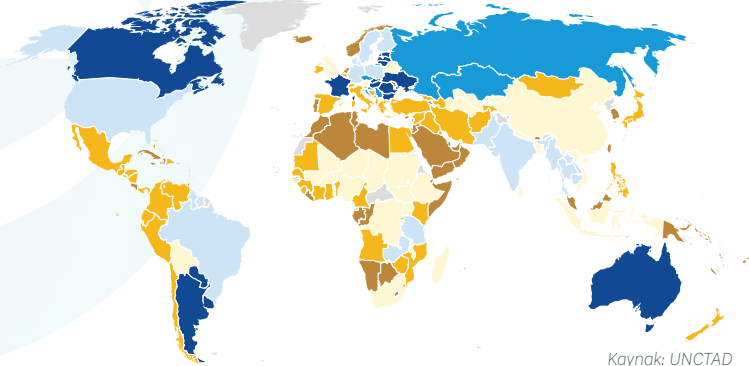
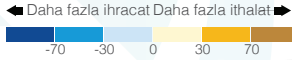
”

“Çözüm İçin Kapsayıcı Ticaret Politikalarına İhtiyaç Var”

Ticaret, fazla gıdanın dağıtılması için önemli bir kanal olmanın yanı sıra ekonomik kalkınmayı destekleyici bir rol oynuyor. Ticaretin artırılmasıyla gıda üreticilerinin daha geniş pazarlara erişmesi ve üretim kapasitelerini artırması bekleniyor. Bu durumun gıda güvenliği krizlerinin önlenmesine de katkı sunacağı ifade ediliyor. Ancak ticaretin açlıkla mücadeledeki olumlu etkilerini en üst düzeye çıkarabilmek için ticaret politikalarının daha kapsayıcı hale getirilmesi gerekiyor. Bu, özellikle düşük gelirli ülkelerde gıda üretim kapasitesinin desteklenmesini ve yerel halkın ticaret fırsatlarından daha fazla yararlanmasını sağlamak anlamına geliyor. Ayrıca ticaret akışlarındaki kesintileri önlemek adına lojistik altyapının güçlendirilmesi, ticaret engellerinin azaltılması ve ticaret finansmanına erişimin kolaylaştırılması da bir gereklilik olarak öne çıkıyor.

Raporda, ticaretin etkin kullanımı için yerel koşulların iyileştirilmesi, altyapının güçlendirilmesi ve bölgesel iş birliğinin artırılmasının gerekliliği vurgulanıyor. Özellikle yerel üretimin yetersiz olduğu bölgelerde ithal gıdalar daha büyük önem kazanıyor. Bu durum, gıda kıtlığı yaşayan bölgelerde uluslararası ve bölgesel ticaretin kritik rolünü ortaya koyuyor ve kriz dönemlerinde uygun fiyatlı gıda ithalatı için uluslararası iş birliğinin ne denli önemli olduğunun altını çiziyor.

Tahıl İthalat Bağımlılık Oranı (%)

Kaynak: UNCTAD

“

“**Karadeniz Tahıl Girişimi**”, Ukrayna’daki savaş sürecinde küresel gıda arzı krizinin hafifletilmesinde kritik bir rol üstlendi ve bu yönüyle uluslararası iş birliğinin başarılı bir örneği olarak öne çıkıyor.

”

“

Akut gıda güvensizliği ve kıtlık, uzun vadede ciddi sosyoekonomik sorunlara yol açıyor. Yetersiz beslenme, özellikle savunmasız gruplar arasında ölüm oranlarını yükseltiyor. Kıtlık koşulları, kitlesel göçlere ve çatışmalara neden olarak küresel kalkınma çabalarını sekteye uğrattıyor.

”

“Merkez Bankası’ndan Faiz İndirim Kararı”

Merkez Bankası, yılın ilk Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında kararını faiz indiriminden yana kullandı. Banka, politika faizini 250 baz puan indirerek %45’e çekti. Merkez Bankası aralık ayı toplantısında 22 ay sonra ilk kez faiz indirerek politika faizinde 250 baz puan indirimine gitmişti.

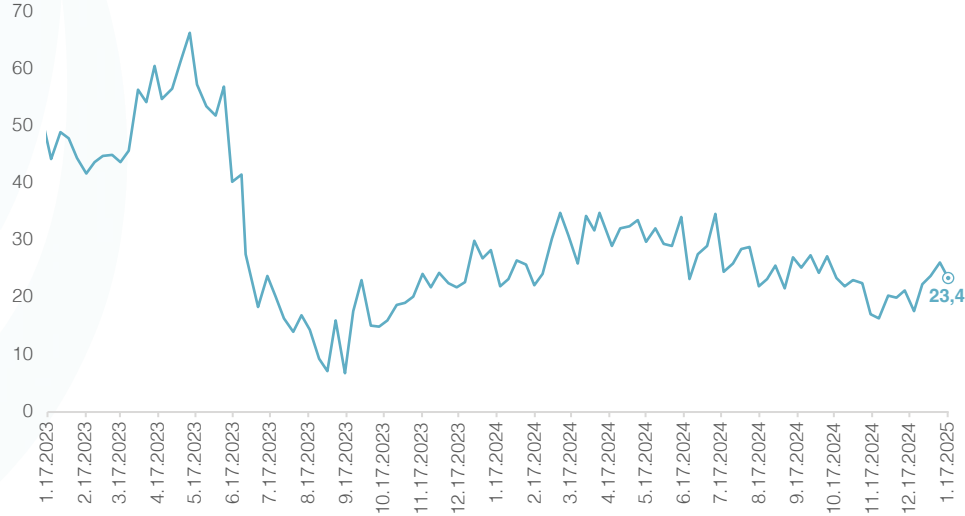
TCMB tarafından yayımlanan basın duyurusu metninde politika değişikliğinin gerekçeleri ve geleceğe yönelik değerlendirmeler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- ✓ **Enflasyon Eğilimi:** Aralık ayında enflasyonun ana eğilimi gerilemektedir. Enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışlarında iyileşme yaşanmıştır. Ancak beklentiler dezenflasyon süreci açısından risk oluşturmaya devam etmektedir.
- ✓ **Kararlı Duruş:** Maliye politikalarının, para politikasına destek vermesi dezenflasyon sürecini güçlendirmektedir. Ayrıca yurt içi talepte dengelenme, Türk lirasındaki reel değerlenme ve enflasyon beklentilerinde düzelme bu sürece katkı vermektedir. Ancak enflasyonda belirgin ve kalıcı bir görünüm bozulması durumunda para politikası araçları etkin bir şekilde kullanılacaktır.
- ✓ **Enflasyon Hedefi:** Politika kararlarının gecikmeli etkileri de göz önüne alınarak enflasyonun ana eğilimi geriletilecek ve orta vadede %5 hedefine ulaşılacaktır.

“Toplam Kredilerde Yıllık %23,4 Artış”

Toplam kredi büyüme hızı 17 Ocak itibarıyla %23,4 seviyesinde gerçekleşti. 2023 yılında ortalama %33,8 oranında gerçekleşen toplam kredi büyüme hızı 2024 yılında %26,5'e geriledi.

Toplam Krediler

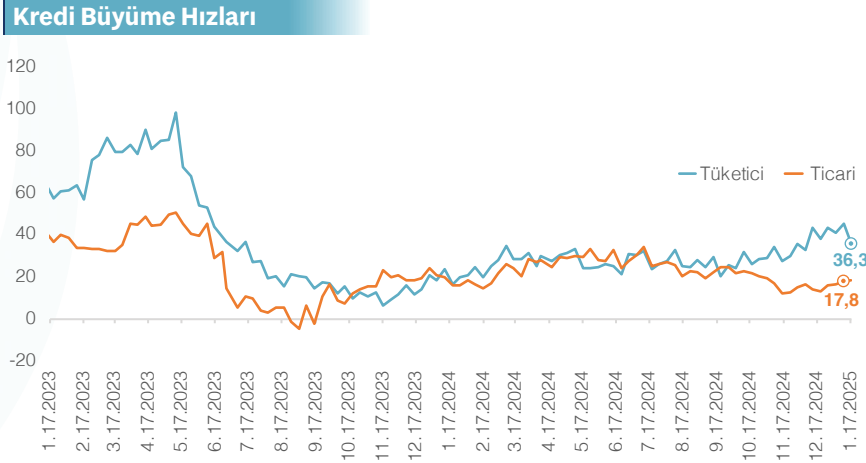
Kur etkisinden arındırılmış, 13 haftalık yıllıklandırılmış değişim oranı.

Kaynak: BDDK, TCMB

“Ticari Kredilerde Yıllık %17,8 Artış”

Yıllık kredi büyüme hızları 17 Ocak itibariyle tüketici kredilerinde %36,3, ticari kredilerde %17,8 oranında gerçekleşti.

2023 yılında ortalama kredi büyüme hızı tüketici kredilerinde %43,1, ticari kredilerde %24,8 kaydetmişti. 2024'te ise ortalama kredi büyüme hızı tüketici kredilerinde belirgin bir hız kaybıyla %27,9'a gerilerken ticari kredilerde hafif bir yavaşlamayla %22,5 oldu.

Kur etkisinden arındırılmış, 13 haftalık yıllıklandırılmış değişim oranı.
Tüketici Kredileri konut, ihtiyaç ve taşıt kredilerinden oluşmaktadır.

Kaynak: BDDK, TCMB

“Yerli Turistlerin Yurt İçinde Yaptıkları Seyahat Harcamalarında %79,7 Artış”

Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarından oluşan III. çeyrekte, yurt içinde ikamet eden 20 milyon 453 bin kişi seyahate çıktı. Bir ve daha fazla geceleme kaydı ile ülke içinde yapılan toplam seyahat sayısı bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %8 artarak 25 milyon 684 bin seyahat olarak kaydedildi. Yerli turistlerin yurt içinde yaptıkları seyahat harcamaları bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %79,7 artarak 204 milyar 883 milyon 376 bin TL oldu. Bu harcamaların %83,8'ini 171 milyar 783 milyon 134 bin TL ile kişisel harcamalar, %16,2'sini 33 milyar 100 milyon 241 bin TL ile paket tur harcamaları oluşturdu. Seyahat başına yapılan ortalama harcama ise 7 bin 977 TL olarak gerçekleşti.

III. çeyrekte harcama türlerinin toplam seyahat harcamaları içerisindeki dağılım oranları içinde en fazla paya %30,1 ile yeme ve içme harcamaları sahip oldu. Toplam seyahat harcamalarından konaklama harcamaları %20,7'lik, ulaştırma harcamaları ise %20,6'lık pay aldı. Bu harcama türlerinin geçen yılın aynı dönemine göre değişim oranları incelendiğinde yeme ve içme harcamalarında %70,6, konaklama harcamalarında %71,4, ulaştırma harcamalarında ise %57,9 artış gerçekleşti. Seyahate çıkış amaçlarında ilk sırada %47,9 ile yakınları ziyaret; ikinci sırada %47,3 ile gezi, eğlence, tatil; üçüncü sırada ise %2,2 ile sağlık yer aldı.

Seyahate Çıkan Kişilerin Seyahat Harcamaları, III. Çeyrek: Temmuz-Eylül, 2024

Yıl	Çeyrek	Toplam Harcama (Bin TL)	Değişim Oranı (%)	Paket Tur Harcaması (Bin TL)	Değişim Oranı (%)	Kişisel Harcama (Bin TL)	Değişim Oranı* (%)	Seyahat Başına Ortalama Harcama (TL)
2023	Yıllık	229.795.451	101	20.667.298	91,8	209.128.153	102	3.739
	I	22.271.455	82,8	1.223.819	83,9	21.047.636	82,7	2.207
	II	47.792.417	142,5	4.480.889	177,4	43.311.528	139,4	2.971
	III	113.996.644	79,9	11.753.665	63,8	102.242.978	82	4.794
	IV	45.734.935	140	3.208.924	143,5	42.526.011	139,7	3.974
2024	I	45.262.452	103,2	1.988.864	62,5	43.273.587	105,6	4.593
	II	103.114.141	115,8	10.341.588	130,8	92.772.553	114,2	5.200
	III	204.883.376	79,7	33.100.241	181,6	171.783.134	68	7.977

Kaynak: TÜİK

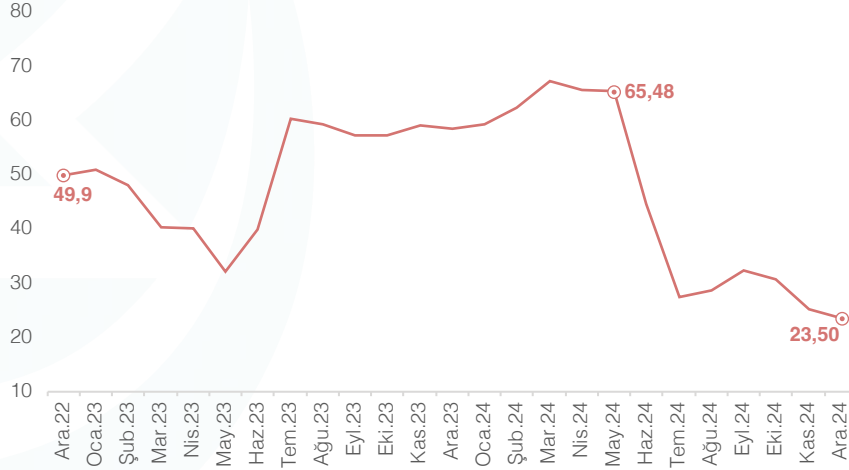
Tablodaki rakamlar, yuvalamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

*Değişim oranı: Bir önceki yılın aynı dönemine göre hesaplanmaktadır.

“YD-ÜFE Yıllık %23,50 Arttı”

Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE) aralık ayında bir önceki aya göre %0,91, bir önceki yılın aynı ayına göre %23,50 oranında artış gösterdi.

YD-ÜFE Yıllık Değişim Oranları (%)

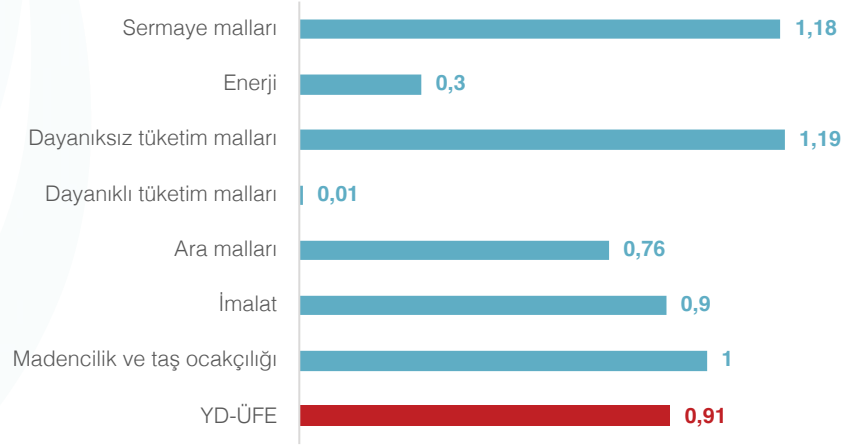
Kaynak: TÜİK

“YD-ÜFE ülke içerisinde üretimi yapılan ve yurt dışına satışı konu olan ürünlerin üretici fiyatlarındaki değişimi göstermektedir.”

“Dayanıksız Tüketim Mallarında Aylık %1,19 Artış”

Sanayi sektörlerinde aylık değişimler incelendiğinde madencilik ve taş ocakçılığında %1 ve imalatla %0,9 oranlarında fiyatların artış gösterdiği görüldü. Öte yandan dayanıksız tüketim malları %1,19 ve sermaye malları ise %1,18 oranlarında aylık bazda artış kaydetti.

YD-ÜFE Aylık Değişim Oranları (Aralık, %)

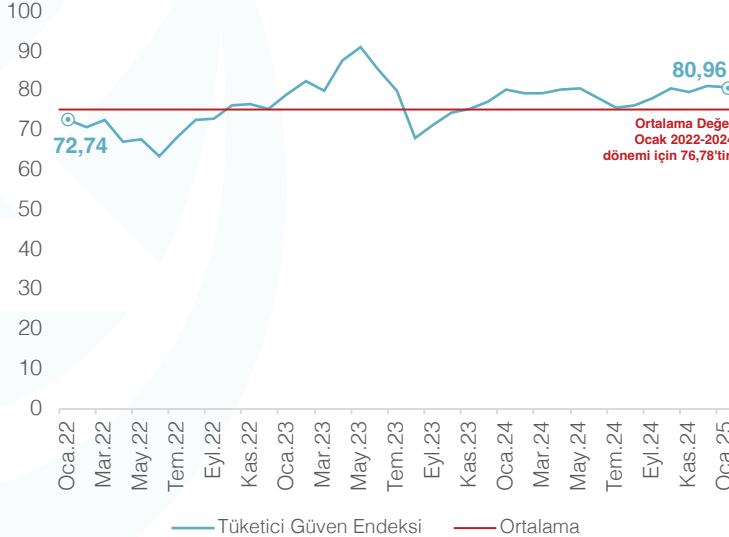

Kaynak: TÜİK

“Tüketici Güveninde %0,4 Azalış”

Tüketicilerin geleceğe yönelik beklentilerini değerlendirmede önemli bir gösterge olan Tüketici Güven Endeksi, Ekim ayında 80,6 seviyesine yükselerek 2024 yılının en yüksek değerini kaydetti. Aralık ayında ise 81,3 olarak ölçülen endeks, 2025 yılının ilk ayında %0,4 oranında düşüşle 80,96 seviyesine gerileyerek yeni yıla hafif bir düşüşle başladı.

Tüketici Güven Endeksi

Kaynak: TÜİK

“

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) iş birliği ile yürütülen endeks, 0-200 arasında değer almaktadır. Endeksin **100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser durumu, 100'den küçük olması ise kötümser durumu** ifade etmektedir.

”

“12 Ay Sonrası İçin Beklentiler İyimser Seyrediyor”

Endeksin alt kalemleri incelendiğinde, mevcut dönemde hanenin maddi durumu %1,7 artışla 64,8’e yükselirken, gelecek 12 aylık döneme ilişkin maddi durum beklentisi aynı oranda düşüşle 80,5 seviyesine geriledi. Bununla birlikte, gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi %3,0 artışla 79,1’e yükselerek iyimser bir görünüm sundu. Öte yandan, dayanıklı tüketim mallarına harcamaya yapma düşüncesi %3,1 oranında düşerek 99,4’e geriledi.

Tüketici Güven Endeksi, Alt Endeksleri ve Değişim Oranları, Ocak 2025

	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Aralık 2024	Ocak 2025	Aralık 2024	Ocak 2025
Tüketici Güven Endeksi	81,3	81	1,9	-0,4
Mevcut Dönemde Hanenin Maddi Durumu	63,8	64,8	-3,5	1,7
Gelecek 12 Aylık Dönemde Hanenin Maddi Durum Beklentisi	81,9	80,5	1,6	-1,7
Gelecek 12 Aylık Dönemde Genel Ekonomik Durum Beklentisi	76,8	79,1	4	3
Gelecek 12 Aylık Dönemde Dayanıklı Tüketim Mallarına Harcama Yapma Düşüncesi	102,6	99,4	4,1	-3,1

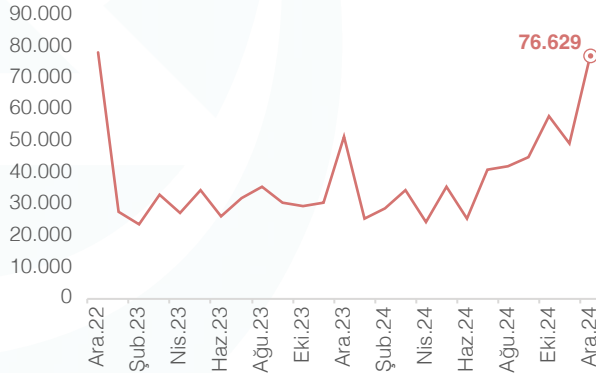
Kaynak: TÜİK

“Türkiye’de Aralık Ayında Toplam 76 bin 629 İlk El Konut Satışı Gerçekleşti”

Türkiye genelinde aralık ayında toplam konut satış sayısı bir önceki aya göre %39, bir önceki yılın aynı ayına göre %53,4 oranında artarak 212 bin 637 oldu. Gerçekleşen toplam satışların %10,9’u ipotekli satışlardan oluşuyor. İlk el satışlar ise bir önceki aya göre %55,5, bir önceki yılın aynı ayına göre %49,5 oranında artışla 76 bin 629 olarak gerçekleşti.

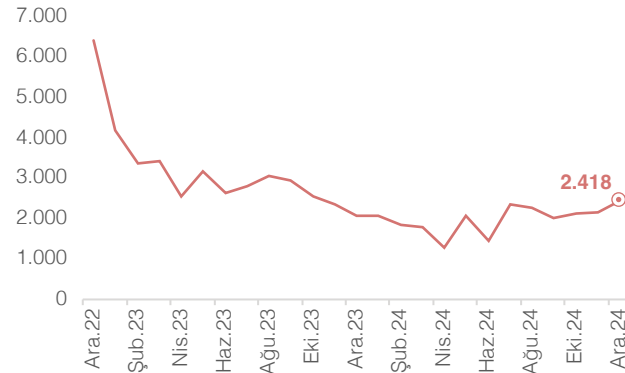
Yabancılarla yapılan konut satışları bir önceki aya göre %12,4, bir önceki yılın aynı ayına göre %17,2 oranında artış gösterdi ve 2 bin 418 oldu. Toplam konut satışları içinde yabancılarla yapılan konut satışının payı ise %1,1 oranında gerçekleşti.

İlk El Satış Sayıları (Türkiye)

Kaynak: TÜİK

Yabancılarla Yapılan Satışlar (Türkiye)

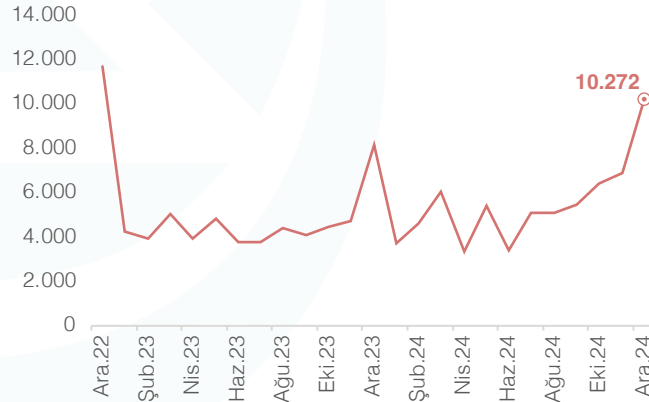
Kaynak: TÜİK

“İstanbul’da Aralık Ayında 10 Bin 272 İlk El Konut Satışı Gerçekleşti”

İstanbul’da aralık ayında gerçekleşen toplam konut satış sayısı, bir önceki aya göre %33,7, bir önceki yılın aynı ayına göre %48,4 oranında artarak 35 bin 201 oldu. Gerçekleşen toplam satışların %14,6’sı ipotekli satışlardan oluşuyor. İlk el satışlar ise bir önceki aya göre %49,7, bir önceki yılın aynı ayına göre %25,9 oranında arttı ve 10 bin 272 olarak kaydetti.

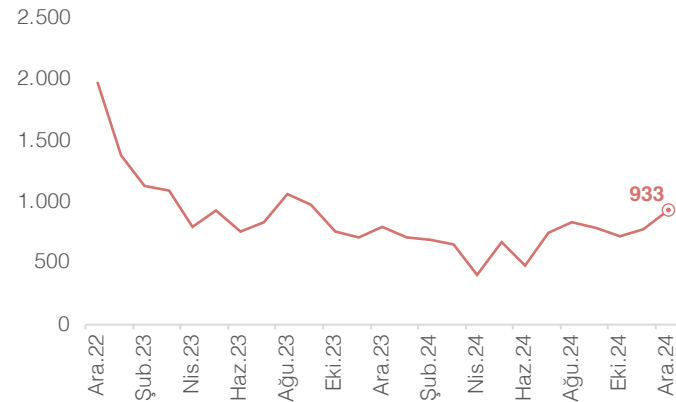
Yabancılar yapılan konut satış sayıları bir önceki aya göre %19,6, bir önceki yılın aynı ayına göre %17,2, oranında artarak 933 oldu. İstanbul özelinde yabancı satışlar İstanbul’daki toplam satışların %2,7’sini oluşturdu.

İlk El Satış Sayıları (İstanbul)

Kaynak: TÜİK

Yabancılar Yapılan Satışlar (İstanbul)

Kaynak: TÜİK

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr